

LA RELLEVÀNCIA DE LES SOCIETATS MUSICALS I LA CULTURA EN EL DESENVOLUPAMENT TERRITORIAL DEL CAMP DE TURIA

Pau Rausell Köster.
Salvador Carrasco Arroyo
Departament d'Economia Aplicada.
Universitat de València

Cultura, desenvolupament i territori.

L'anàlisi social en general i l'econòmic en particular han de anar fixant la seva atenció, cada vegada més, sobre els bens i serveis simbòlics (entre els quals s'hi inclou la cultura) fronts als bens físics, perquè els primers són els que defineixen les possibilitats de desenvolupament a llarg termini i l'assoliment de nivells de competitivitat adients dins del marc de la nova societat globalitzada de la informació. Però en aquest procés de mundialització i en el disseny de la nova societat de la informació, la cultura no és sols rellevant per les seues implicacions econòmiques, sinó que la cultura constitueix també, un dels mitjans per a millorar la qualitat de vida individual i socialment. Tanmateix, la cultura és un àncora efectiva i reconfortant en un món agressivament globalitzat i poc sensible a les demandes dels seus ciutadans.

Amb aquestes consideracions inicials no volem donar la impressió de que responsabilitzem únicament als sectors culturals com a elements essencials dels processos de desenvolupament territorial. La realitat social resulta, per fortuna, molt més complexa, i a l'entramat d'interdependències juguen moltes més variables que van des de la configuració dels espais físics, a les dinàmiques històriques, per parlar-ne de les més generals, fins a processos atzarosos o de liderat individuals, que expliquen models d'especialització territorial i formes d'inserció en espais econòmics de majors dimensions. Però el que sí resulta raonable defensar, és que no sols els sectors culturals tenen capacitat d'arrossegament per a generar, facilitar, acompanyar o propiciar dinàmiques de desenvolupament territorial, sinó que a més, un entramat compartit, consensual de pràctiques culturals redueix els nivells i les potencialitats del disens i per tant facilita l'articulació harmònica dels grups socials a tots el àmbits. Es per tot això que destinar esforços i recursos per a repensar les opcions que cada col·lectiu social i cada territori compta en aquesta línia no ha de resultar un bajanada marginal i prescindible, sinó més bé un exercici necessari i estratègic en la definició i construcció de models estables de convivència ciutadana al mateix temps que ens situem en entorns econòmicament competitius, globalitzats, canviants i socialment complexos. La cultura esdevé per tant una variable estratègica que requereix una atenció creixent i especial per part de les Ciències Socials.

Les dimensions territorials de la cultura

Si entenem cultura com a conjunt de formes simbòliques que envolten i articulen la configuració de grups socials, resulta ben cert que la cultura no sols és un element que es superposa a un territori, sinó que és eixe mateix conjunt de elements simbòlics el que determina les dimensions i les característiques del territori. Així, arribant a l'extrem, podríem definir el territori com el espai físic o virtual que s'articula al voltant d'un seguit de formes simbòliques compartides. La cultura, com a sistema compartit de creences, valors i pràctiques té una dimensió territorial clara. El territori, com a marc de vida, definidor de relacions múltiples dels homes amb si mateixa, i amb el marc ecològic en la concepció de la seua forma quotidiana, és un concepte humanista suficientment ampli per a permetre'ns reflexionar sobre el sistema urbà, les ciutats, l'hàbitat etc. La concepció territorial, per altra banda ens allunya tant de concepcions individualistes com de interpretacions materialistes de subjectes socials aïllats dels seus referents físics. El territori conté els recursos, però la novetat ara, està en el fet de que les recursos no són matèria dependent de l'atzar sinó que la percepció del seu caràcter dinàmic i integrat a l'espai confereix al territori un nova substancialitat. El territori esdevé, especialment a l'àmbit de la cultura, i per dret propi, en subjecte principal de l'anàlisi.

L'impacte econòmic de la cultura

Encara que amb una aproximació al concepte limitada, la creació, producció, distribució consum i conservació de formes simbòliques pot constituir un element bàsic en la configuració dels sistemes econòmics territorials. Si en parlem en termes comparatius amb altres activitats productives, la cultura com sector econòmic té, front a altres sector productius alguns avantatges a considerar; pot incorporar valor afegit a altres branques productives, pot tenir importants efectes arrossegament _per exemple sobre el sector turístic, és intensiva en treball, no és habitualment depredadora del seu medi i és un sector de demanda creixent.

Els estudis "d'impacte econòmic han permès capgirar aquesta relació [entre economia i cultura] i mostrar (i mesurar) què podia fer la cultura per l'economia. Han evidenciat que les activitats culturals poden contribuir a l'economia (local, regional o estatal) en tres sentits:

a) En primer lloc, perquè les activitats culturals són, també, activitats econòmiques (que aporten valor afegit, que generen ocupació..). b) En segon lloc, perquè aquestes activitats poden afavorir les decisions de localització en el territori considerat d'altres activitats econòmiques o de professionals qualificats. c) I en tercer lloc, en certs casos, pel seu efecte polaritzador sobre altres activitats (via l'efecte proveïdor), molt especialment en el cas de les anomenades "indústries culturals" (Baró, E., Bonet, Ll., 1997)

Els sectors culturals i d'oci han mostrat taxes de creixement i generació d'ocupació molt superiors a la mitjana de la resta de l'economia espanyola. A més, tant la creació d'ocupació com la generació de valor afegit es dona principalment en l'àmbit de la distribució. Aquest aspecte resulta problematic des del punt de vista territorial, ja que la creació producció té un

impacte territorial molt més fort. La generació de VA i ocupació generada per la distribució tendeix a concentrar-se en espais econòmics centrals.

També, quan parlem de cultura estem tractant de sistemes de transmissió de formes simbòliques que afecten i tenen que veure amb processos d'aprenentatge i canvi. Així sembla raonable que el desenvolupament de xarxes culturals facilita la configuració de espais econòmics i socials sensibles als processos d'innovació¹ productiva i canvi social, es a dir facilita les dinàmiques d'adaptació als entorns canviants .

Cultura i qualitat de vida

Hi ha també que considerar que la pràctica cultural dels individus és una peça, cada volta més important, en la composició dels nivells de qualitat de vida individual i col·lectiva. El consum cultural, entès en sentit ampli i a nivell individual dona resposta a certes demandes de satisfacció emotiva, de sacsejar el sentits que va més enllà de la simple utilització del temps d'oci i que té que veure amb el desenvolupament integral dels individus, materialitzant la seua sensibilitat, la seua capacitat creativa i comunicativa.

El paper i la posició de la cultura en cadascun d'aquest tres nivells; cultura com a element catalitzador de comportaments harmònics i integrats a tots el àmbits, cultura com a element de dinamisme econòmic i cultura com a ingredient essencial en la recepta de la qualitat de vida, és a més, creixent al llarg del temps i atorga cada vegada més "valor afegit social" als espais. També l'anàlisi d'algunes tendències, que podem anomenar "estructurals" van a persistir sense dubte en el futur, reforçant la importància de la demanda cultural; l'augment en els nivells formatius del conjunt de la població, el creixement de les rendes familiars l'increment del temps d'oci, i la incidència cada vegada més activa de les polítiques públiques per a promoure el consum cultural

Municipis petits i mitjans i cultura

Hi ha que pensar que el consum i la producció cultural és un fenomen lligat al concepte de ciutat i són aquestes –les ciutats- els grans centres de difusió de la producció cultural.

Els ciutadans dels municipis mitjans i menuts s'enfronten a una oferta real sensiblement limitada i per tant les seues potencialitats de consum cultural es troba amb restriccions, definint un model de consum que podem denominar subdesenvolupat. A això cal afegir, per tant que els impactes sobre el territori, en totes les dimensions considerades resulten minsos. En termes comparatius, tot i que els seus municipis es gasten proporcionalment més diners per habitant que els Ajuntaments de les grans capitals, un ciutadà de Lliria, Olocau o Ademús o Vila Real es troba front a una oferta més reduïda quantitativament, menys regular, i de pitjor qualitat (entès

---

¹ En termes teòrics aquesta és l'aproximació des del concepte de "innovative milieu" desenvolupat per l'economia regional

aquest concepte de distintes maneres –pitjor producte, pitjors infraestructures, pitjor informació-), que la que es pot trobar un ciutadà de València o Alacant. Si considerem que l'accés al consum cultural es un dels elements importants per a determinar la qualitat de vida dels ciutadans resulta clar que els de les comarques es troben en condicions de desavantatge front als de les grans capitals. L'origen d'aquest problema és evidentment un problema de les dimensions de les ciutats, del llindar mínim de població necessari per a desenvolupar una programació cultural de cert calibre e inclús l'efecte succió, (tal i com passa als municipis de la Comarca de Camp de Túria) per la proximitat geogràfica a les grans ciutats com València. Qualsevol argument de racionalitat econòmica i rendibilitat social dona suport a aquest limitació.

És per això que una estratègia de desenvolupament territorial en un espai compost per poblacions menudes i mitjanes passa per potenciar estructures com les es que es configuren al voltant de les Societats Musicals. Especialment a la Comarca del Camp de Túria on el fenomen de les Societats Musicals té un relleu i una singularitat marcada

El paper de les Societats Musicals en els Sistemes Culturals Locals.

L'origen de les Societats Musicals hi ha que rastrejar-los a la primera meitat del Segle XIX on les convulsions polítiques i socials es van reflectint en els diferents noms que aquestes adopten; "Primitiva", "Nova", "Vella" arrellegant les diferències adscripcions polítiques dels seus components². La consolidació de les Bandes expressa fenòmens de caire diferenciat, des de reconversió de bandes d'origen militar, fins a iniciatives liderades per canonges, mestres de capella o organistes de parròquia. Com molt bé expressa E. López Chávarri "las bandas de música tiene una tradición formada por múltiples elementos, tan heterogéneos como el teatro, la Iglesia, los gremios, los partidos políticos y un largo etcetera"³. Amb aquesta perspectiva històrica sembla clar que en tots els casos són fruit de l'esforç associatiu de les parts més dinàmiques o civilment més actives del teixit ciutadà en combinació amb una demanda popular de música que s'associa a qualsevol ritus festiu. Les conseqüències actuals d'aquest fenomen històric que s'organitza federativament a finals del anys seixanta són en primer lloc la consolidació d'una densa xarxa de pràctica i aprenentatge musical, convertint a la música en el fet cultural amb major grau de territorialització al País Valencià. En aquest substrat s'explica el sorprenent fet que a la Comunitat Valenciana comptabilitzen 500 bandes, més de 25.000 músics federats, que es puga oferir ensenyament musical de distints nivells a un quantitat semblant d'estudiants i que aproximadament 300.000 persones es trobem vinculades amb major o menor grau a les Societats Musicals (Rausell, 1999). També aquesta peculiaritat

---

² A Benaguasil, a les acaballes del Segle XIX, cohabitaven la banda de Música Primitiva, vinculada als carlistes i la Nova amb estretes connexions al Partit Liberal

³ E. López Chávarri en Ruiz Monrabal (1993)

cultural explica que ha estat la Comunitat Valenciana, la primera que estableix un marc legislatiu per a regular l'activat musical⁴.

Com no podia ser d'un altra manera, donades les dimensions, aquest fenomen associatiu transcendeix notablement la seua dimensió purament musical, per a convertir-se en un element vertebrador de tota l'organització social en moltes poblacions, especialment fins a finals del anys setanta. Hi ha comarques (p.e. La Hoya de Buñol) on, encara a les darreries dels anys 90, més del 25% de la població pertany a la Societat Musical (Estrems, J.A., 1999) y on pràcticament la totalitat de l'activitat cultural gira al voltant d'aquesta. Però, la profunda transformació de la Societat Valenciana des de fa dues o tres dècades ha reubicat per distintes raons la posició d'aquestes associacions.

1. La irrupció de les polítiques culturals estructurades amb l'aparició dels ajuntaments democràtics canvia i modifica les relacions en el Sistemes Culturals Locals, perdent les Societats Musicals posicions front a les accions culturals més oficialitzades
2. Des del punt de vista social s'han modificat notablement les formes d'ocupació del temps d'oci, així com la apareixen noves formes d'articulació social i nous àmbits de relacions institucionals amb el context europeu..
3. Per altra banda, des del punt de vista intern, el creixement de les Societats Musicals ha provocat una creixent complexitat convertint-se en unitats multiproducte i multiservei (Rausell, P., Estrems, J.A.) (fig 1). Per tant el model de gestió tradicional basat en la participació amateur i voluntarista, mostra actualment les seues limitacions per a gestionar realitats més complexes en entorns canviants.

[fig 1]

El resultat de la combinació de tots els factors esmentats més el nou marc regulador que imposa la Llei Valenciana de la Música obliga a una redefinició de les Societats Musicals amb l'objectiu de superar la pèrdua de "competitivitat social" que venen sofrint des de fa alguns anys.

Des del nostre punt de vista, és precisament en este procés de redefinició de l'activitat i les finalitats de les Societats Musical on podem trobar una oportunitat excel·lent, per a que en determinats territoris del País Valencià aquestes assumeixen una posició rellevant en la configuració dels Sistemes Culturals Locals⁵.

---

⁴ Llei Valenciana de la Música, 2/1998 de 12 de Maig, aprovada per les Corts Valencianes el 29 d'Abril de 1999

⁵ El concepte de Sistema Cultural Local, és un concepte desenvolupat per Carrasco (Carrasco, 1999) que tracta de recollir el conjunt d'interdependències que s'estableixen a nivell municipal per a explicar el consum cultural. Així des del punt de vista de l'oferta, i al primer nivell d'anàlisi hem d'observar les infraestructures, les polítiques culturals, els recursos i el paper que juguen els agents culturals. Mentre que per part de la demanda atensem a les característiques sociodemogràfiques de la població i dels fluxos de visitants. En un segon esglaó caldria

Societats Musicals. La Singularitat de Camp de Túria.

La comarca del Camp de Túria té alguns trets singulars. En primer lloc, segons dades de 1997, és una comarca on el 10% de la població pertany com a soci a les Societats Musicals. Aquestes xifres sols són superades a nivell de tota la Comunitat Valenciana per comarques d'interior i poca població com la Vall d'Aiora, l'Alt Palància o els Serrans. En termes absoluts la comarca comptava en 1997⁶ amb més de 8.000 membres de societats musicals i aquesta xifra en termes absoluts sols és superada per l'Horta Nord (amb quasi el doble d'habitants) o La Ribera Alta (amb 200.000 habitants). Altres indicadors (veure quadre 1) com el nombre de músics o el nombre d'alumnes de corroboren aquesta posició rellevant del Camp de Túria en el context del País Valencià, duplicant clarament els comportaments mitjans.

[quadre 1]

Tot i que els anteriors anàlisis parteixen d'una definició territorial comarcal, encara resulten més cridaners els resultats si centrem la nostra mirada a l'àmbit municipal. Així es pot observar com al treball de Salvador Carrasco (Carrasco, S. 1999) en l'elaboració d'un índex sintètic sobre el fenomen musical realitzat per a 113 municipis de la Comunitat Valenciana, dos municipis del Camp de Túria; Lliria i Benaguasil apareixen en els primers llocs de la classificació realitzada amb aquest indicador.

Al quadre 2 es poden observar els comportaments municipals respecte als indicadors utilitzats anteriorment. De nou amb dades de 1997, podem comprovar l'especial dinamisme de municipis com Lliria, Marines, Loriguilla, Casinos, Serra i Benaguasil des del punt de vista de la masa social, Gàtova, Lliria i Serra des del punt de vista del output formatiu i de nou Gàtova, Loriguilla, Serra, Lliria destaquen en el àmbit del nombre de músics. La posició de Benaguasil, on el fenomen de les Societats Musicals és també molt important, però resulta distorsionat perquè sols comptem amb dades de una de les dues societats

També hi ha que considerar que aquestes dades (les úniques arreglades amb certa sistematització i que permeten comparacions territorials) són de 1997 i alguns indicadors més indirectes ens mostren que especialment el nombre de estudiants s'ha incrementat considerablement des d'ençà donat el procés d'urbanització residencial dels darrers anys d'una població que prové de la ciutat de València amb elevada formació i renda i que valora molt l'ensenyament musical⁷

En definitiva estem parlant d'una comarca on el fenomen culturals de les Societats Musicals i en termes comparatius amb altres realitats territorials resulta quantitativament molt important. Però la cosa no queda sols així, sinó que en termes qualitius també es poden trobar importants fets diferenciadors.

---

analitzar les interdependències entre el distints nivells d'administració de polítiques culturals que afecten al municipi

⁶ Dades arreglades per la FSMCV

⁷ Per exemple L'Eliana ha triplicat en tres anys (des de 1997) el nombre de alumnes de Música

[Quadre 2]

Per una banda hi ha que destacar el prestigi musical que compten algunes de les agrupacions arrelades al Camp de Túria. Especialment paradigmàtiques són les dues agrupacions de Lliria, però també la de Benaguasil i algunes altres. Aquest prestigi redimensiona les possibilitats de l'impacte de les actuacions sobre les Societats Musicals, ja que aquestes compten amb una "marca", reconeguda en un àmbit extra-comarcal.

Dins del marc formatiu, el Camp de Túria compta amb una singularitat molt important que és l'experiència de l'únic centre formatiu integrat que combina l'ensenyament reglat de la LOGSE amb l'educació musical. El caràcter pioner d'aquesta experiència mereix un seguiment i una avaluació detallada dels seus resultats, amb l'objectiu de que es converteixi en una experiència contrastada i per tant exportable per a altres realitats territorials. Així també, les recents experiències de ensenyaments mitjans en especialitats artístiques i musicals completen una xarxa formativa amb capacitat per a convertir-se en un element diferenciador.

[quadre 3]

Respecte al model de gestió i finançament de les SM al Camp del Túria, hem de anotar que aquest mostra un model lleugerament diferenciat respecte al que és la pràctica mitja al País Valencià. Així en primer lloc apareix una major autonomia financera de les aportacions públiques, mostrant probablement una major implicació de la societat civil en el sosteniment de les activitats musicals i culturals. Del pressupost total de les SM, sols el 18% dels ingressos prové de les administracions públiques (excloent-hi les subvencions de la Conselleria per al funcionament de l'escola de música), mentre que la mitja al conjunt del País Valencià es situa superant el 30%. Aquesta circumstància atorga una major independència d'actuacions a les SM, així com apunta a la idea de que seria possible incrementar els ingressos que provenen de les administracions públiques. Més encara si considerem de que del total de subvencions el 80% provenen dels propis Ajuntaments, mentre que la a la mitja del País Valencià aquesta xifra es limita al 70%. I tot això considerant que en termes comparatius les SM del Camp de Túria resulten millor dotades. Si ens fixem en l'indicador de pressupost total per músic, a aquesta comarca es situa en aproximadament en un 11% per damunt de la mitja del País Valencià. Totes aquestes peculiaritats ens mostren, per tant, una realitat territorial on les SM, són valorades socialment, on els ciutadans estan disposats a pagar pel seu manteniment, on els governs locals resulten fortament implicats en les activitats d'aquestes SM. Un espai també que genera innovacions en el marc educatiu i que finalment compta amb un reconegut prestigi musical que supera abastament les estrictes fronteres comarcals. Massa avantatges per a no ser aprofitats en una estratègia deliberada d'utilització de la xarxa musical per al desenvolupament territorial

[Il·lustració 1]

[Il·lustració 2]

Les Societats Musicals en el desenvolupament territorial de Camp de Túria. Un debat necessari

Un dels problemes en els que es troben espais territorials adscrits a àrees metropolitanes, tal i com és el cas del Camp de Túria, és que des del punt de vista cultural la seua vertebració queda distorsionada pels efectes centrípets que té la capital. Aquest efecte succió de la ciutat de València qüestiona els esforços de les corporacions locals o altres institucions per dotar d'equipaments, infraestructures o models de programació cultural de dimensió local, quan que a pocs quilòmetres de distància es pot comptar amb una oferta ampla variada i d'elevada qualitat. La lògica econòmica de la dimensió i també l'experiència empírica ens mostra que els fluxos d'atracció, especialment a l'àmbit de la cultural, són en major intensitat del radi cap al centre que a l'inrevés.⁸ Aquest problema "estructural" apareix en contradicció amb el plantejament defensat en el present article de que l'impacte de la cultura és un factor determinant en el desenvolupament territorial pels seus efectes econòmics, de vertebració i sobre la qualitat de vida dels ciutadans. La superació d'aquesta contradicció sols pot venir de l'estratègia deliberada d'articulació de xarxes de actuació concertada que "fixen sobre el territori" els impactes beneficiosos de la cultura. Com ja hem comentat als paràgrafs anteriors, la Comarca del Camp de Túria compta amb uns recursos importants al voltant de les Societats Musicals per a liderar i reforçar aquestos models d'actuació cultural concertada. Però també hi podem apuntar a l'haver altres factors que poden ser rellevants per a aprofundir en aquesta direcció:

- per una banda compta amb una estructura de ciutats que en termes de dimensions (Llíria, l'Elia, Riba-roja, Bétera, Benaguasil, la Pobla Vallbona) certament podrien articular un model de caire multipolar facilitant una estructura de xarxa que no duplicara (tot i a un altra escala) els problemes concentradors sobre el territori de la "capitalitat". A més certa relativa especialització cultural, ja existent que molt esquemàticament podíem identificar com Riba Roja, teatre, Llíria, música i l'Elia, oci en sentit més ampli, ens indica que l'espai comarcal des del punt de vista cultural mostra més indicadors de complementarietat que de competència.
- per una altra banda el procés d'urbanització de la Comarca de les últimes dècades ens indica que la població de Camp de Túria compta amb una dotació de "capital humà" molt més elevada que la mitja del conjunt del País Valencià. Així per exemple l'Elia és una dels municipis amb més llicenciats universitaris per habitant de tot el País Valencià. El consum cultural, com mostren tots els estudis empírics està fortament correlacionat amb la formació⁹, pel que podem deduir que la "demanda potencial" de consum cultural serà elevada a la comarca. És cert que hi ha que matisar que "l'estil de vida" associat amb aquest procés d'urbanització (dormitori suburbial de elevat *standing*) incorpora també baixa implicació vital amb el territori en termes

---

⁸ Sols algunes experiències excepcionals com l'Auditori de Torrent o la programació artística de la Galeria Edgar Neville d'Alfàfar mostren que amb certes condicions es poden generar fluxos d'atracció del centre cap a la perifèria

⁹ Veure per al cas espanyol l'*informe Sgae sobre hábitos de consumo cultural*.

culturals. Aquest entrebanc, però podria ser parcialment superat amb certes estratègies de comunicació adients.

En definitiva estem parlant d'un territori que compta amb nombrosos recursos aprofitables i que sí que conté condicions per a vertebrar, al voltant de la cultura, un espai útil a les necessitats dels seus ciutadans i eficaç per a recolzar –i fins i tot liderar - processos de desenvolupament territorial. A més, donades les perspectives que s'aporten des d'aquesta aproximació inicial, les Societats Musicals han de ser un element pivotal d'aquesta estratègia. La virtualitat d'aquest procés però, ha de ser interioritzada pels seus agents socials e implica necessàriament la articulació de polítiques municipals concertades. Hem de pensar que un altra característica de l'espai considerat és que les institucions locals concentren amb la majoria dels recursos destinats a la cultura. Així ens sembla fonamental l'establiment formal o informal de xarxes culturals que permeteren per una banda estendre certa percepció comarcal i per altra que possibilitaren una utilització més eficient dels recursos. S'ha d'aprofundir en la millora de la "connectivitat" dels espais culturals de forma que per a un ciutadà de Bétera no li siga més aliena la programació de teatre de Riba-roja que la de València. Aquesta manca de connectivitat, evidentment ve explicada amb restriccions físiques imposades per la configuració dels corredors de comunicació que sols poden solucionar-se amb una planificació global del territori. Però també respon a certs problemes de concepció–identitat comarcal que poden ser superats per estratègies que impliquen el reforçament del sentit de pertinença. Les Societats Musical i la massa social que les recolza poden així jugar el paper de "l'element civil" de l'articulació de l'espai.

Per a que això siga possible cal que per una banda el conjunt social reconega a les Societats Musicals com a recurs valuós i diferenciador que fàcilment pot protagonitzar cert efecte arrossegament i mobilitzador sobre altres activitats culturals no estrictament musicals. Al mateix temps les pròpies Societats Musicals han de millorar la seua **competitivitat social** amb actuacions coordinades que defugiren de certa miopia localista (o inclús de banda), i que per tant implicaria suavitzar o llimar les relacions de competència establertes tradicionalment en el marc de les bandes. Un altre element que porfunditzaria en un aprofitament més eficaç dels recursos amb que compten les Societats Musicals, és la professionalització de la gestió d'aquestes Societats Musicals. Tot i sense oblidar quins són les finalitats i els objectius de l'associacionisme musical el que es tracta és superar el límit que imposa el model *amateur* i de *voluntariat* en la gestió. Aquest és un debat que es planteja al conjunt del Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana i que serà presentat com a element de debat en el proper II Congrés de les Societats Musicals

L'espai de la cultura és un espai necessari per cobrir, si pensem que desenvolupament cultura i territori són tres conceptes indissolubles en una concepció integral de les necessitats i demandes socials. A la Comarca de Camp de Túria, afectada pel efecte centrípet que exerceix la

ciutat de València sobre la realitat de la producció i el consum cultural, les Societats Musicals constitueixen, al nostre parer, un sòlid pilar sobre el que fonamentar una estratègia deliberada d'actuacions que impliquen impactes econòmics, de vertebració del territori i sobre la qualitat de vida dels ciutadans que pensen i viuen allà.

References Bibliografiques:

Baró, E y Bonet, Ll. (1997): Els problemes d'avaluació de l'impacte econòmic de la despesa cultural. *Revista Econòmica de Catalunya*, nº 31.

Carrasco, Salvador. (1999): *Análisis factorial aplicado a indicadores socioculturales de la Comunidad Valenciana: Estructura, tipologías y potencialidad de sus municipios*. Tesis Doctoral. Departamento de Economía Aplicada. Universidad de Valencia.

Estrems, Jose Antonio. (1999): *Una visión económica de las sociedades musicales de la Comunidad Valenciana*. Trabajo de investigación de Tercer Ciclo. Departamento de Economía Aplicada. Universidad de Valencia.

Federación de Sociedades Musicales de la Comunidad Valenciana (1991): *Las bandas de música hacia el año 2000. Ponencias y Conclusiones del I Congreso de las SMCV*. FSMCV. València.

Federación de Sociedades Musicales de la Comunidad Valenciana (1997): Fichero y guía estadística de las sociedades Musicales de la Comunidad Valenciana. FSMCV. Valencia. 1997.

Rausell, Pau. (1999): Políticas y sectores culturales en la Comunidad Valenciana. Tirant lo Blanch. Valencia.

Rausell, Pau y Carrasco, Salvador. (2000): *El patrimoni industrial de Sagunt: un factor possible de desenvolupament territorial*. En Reconversión y Revolución. Universitat de Valencia. Valencia .

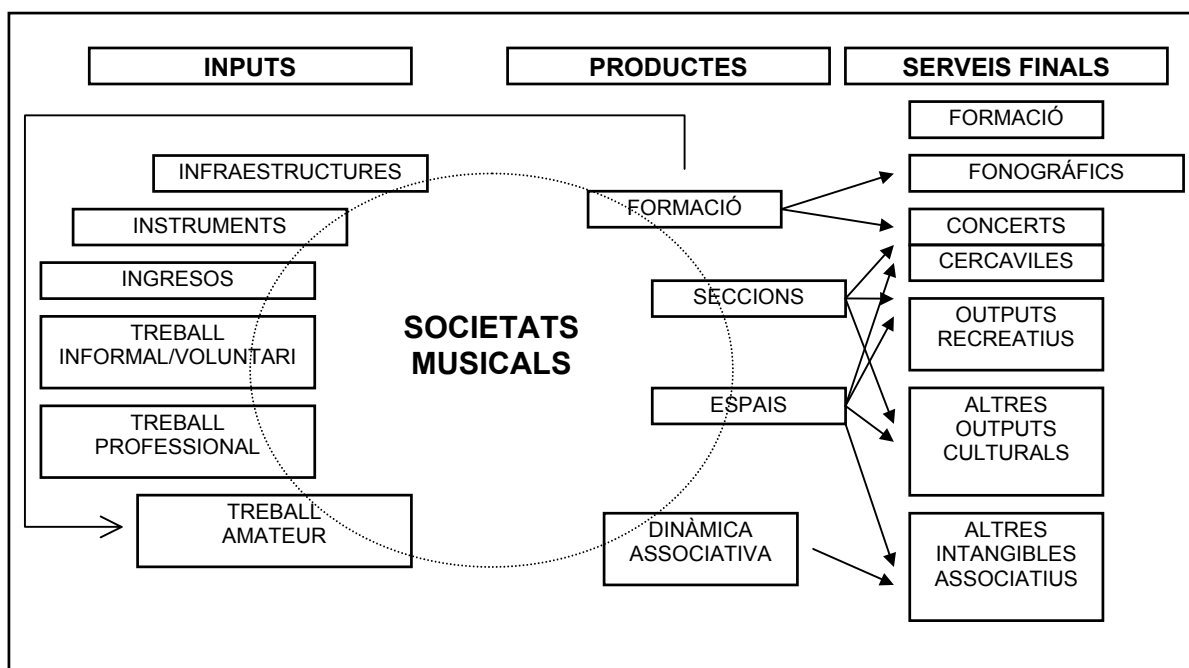
Rausell, Pau et all (2000): *Els sectors culturals com a estratègia de desenvolupament territorial a les Comarques Centrals Valencianes*. Informe proyecto CONCERCOST. "no publicado".

Rausell, Pau y Estrems, Jose Antonio. (1999): Una aproximación económica a las sociedades musicales. *Revista de Economías Pública, Social y Cooperativa*, nº 31. Junio de 1999.

Ruiz de Monrabal, V. (coord.) (1993): Historia de las Sociedades Musicales de la Comunidad Valenciana. Federación de Sociedades Musicales de la Comunidad Valenciana. Valencia.

SGAE (2000): *Informe Sgae sobre hábitos de consumo cultural*. Fundación Autor. Madrid

Fig 1. Les societats Musicals com a unitats multiproducte/multiservei

Quadre 1. Alumnes de música i músics al Camp de Túria. 1997

	Nombre d'alumnes de música a les SM per cada 100 hab.	Nombre de Músics de les SM per cada 100 hab.
Camp de Túria	2,26	1,46
Mitja Comunitat Valenciana	1,09	0,71

Font: FSMCV i elaboració pròpia.

Quadre 2. Indicadors municipals

MUNICIPI	Alumnes x 100hb.	Músics x 100 hb.	Socis x 100 hb.
BENAGUASIL*	1,6	0,6	12,4
BENISANO	2,0	2,6	6,5
BETERA	2,6	0,8	3,5
CASINOS	0,0	0,4	23,8
GATOVA	9,5	8,3	-
LA POBLA DE VALLBONA	0,3	0,7	5,9
L'ELIANA	1,5	0,4	4,0
LLIRIA	5,5	3,6	19,9
LORIGUILLA	3,8	5,2	21,3
MARINES	1,5	2,9	14,8
NAQUERA	3,3	2,5	8,9
RIBA-ROJA DE TURIA	1,0	0,7	3,1
SERRA	5,7	4,2	14,5
VILAMARXANT	1,3	0,9	12,1
CAMP DE TURIA	2,3	1,5	9,7

*Sols per a una de les dues SM del municipi

Quadre 3. Equipaments de les Societats Musicals de Camp de Turia. 1997 i any de fundació

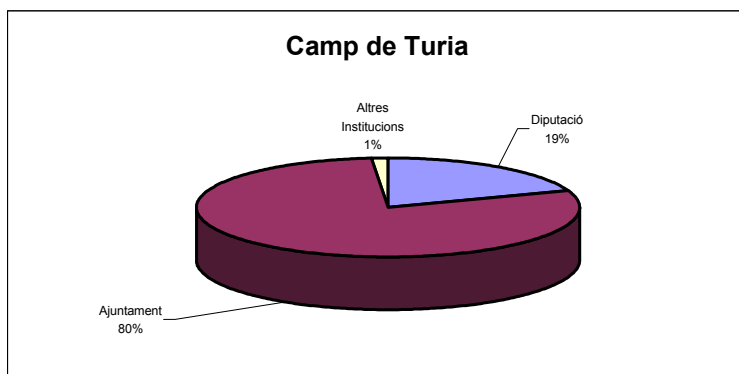
MUNICIPI	SOCIETAT MUSICAL	ESCOLA	ORQUESTRA	BANDA JOVENIL	GRUP DE CAMARA	CORO	ANY FUNDACIÓ SM
BENAGUASIL	CENTRO INSTRUCTIVO CULTURAL UNIÓN MUSICAL DE BENAGUASIL	nd	NO	NO	NO	NO	1827
	ATENEU MUSICAL I CULTURAL DE BENAGUASIL	SI	SI	SI	SI	SI	1995
BENISANO	SOCIETAT MUSICAL LA FAMILIAR	SI	NO	NO	NO	NO	1861
BETERA	CENTRE ARTÍSTIC MUSICAL	SI	SI	SI	SI	SI	1969
CASINOS	UNIÓ MUSICAL CASINENSE	SI	NO	NO	NO	NO	1892
GATOVA	SOCIEDAD MUSICAL SANTA CECILIA	SI	NO	NO	SI	NO	1840*
LA POBLA DE VALLBONA L'ELIANA	CORPORACIÓ MUSICAL	SI	NO	NO	NO	NO	1864
LLIRIA	UNIÓ MUSICAL L'ELIANA	SI	NO	SI	NO	SI	1985
	BANDA MUSICAL U.D.P. LLIRIA, CAMP DEL TÚRIA-SERRANOS	-	NO	NO	NO	NO	1993
	UNIÓ MUSICAL DE LLIRIA	SI	SI	SI	SI	SI	1903
	ATENEO MUSICAL Y DE ENSEÑANZA "BANDA PRIMITIVA"	SI	SI	SI	NO	SI	1819
LORIGUILLA	SOCIEDAD MUSICAL SAN JUAN BAUTISTA DE LORIGUILLA	SI	NO	NO	NO	NO	1886
MARINES	SOCIEDAD MUSICAL "LA MARINENSE"	SI	NO	NO	NO	NO	1860
NAQUERA	SOCIETAT MUSICAL SANTA CECILIA	SI	NO	NO	NO	NO	1880
RIBA-ROJA DE TURIA	SOCIEDAD UNIÓN MUSICAL DE RIBARROJA DEL TURIA	SI	NO	SI	NO	SI	1940
SERRA	SOCIEDAD MUSICAL "LA PRIMITIVA"	SI	NO	NO	NO	NO	1915
VILAMARXANT	UNIÓ ARTÍSTICA MUSICAL	SI	NO	NO	NO	NO	1923

* No existeixen dades sobre la data exacta de fundació, si bé es creu que fou cap a 1840

Quadre 4. Percentatge del pressupost subvencionat 1997

	% sobre el pressupost de les SM subvencionades.
Camp de Túria	18,06
Mitja Comunitat Valenciana	31,28

Il·lustració 1. Distribució de les subvencions

Il·lustració 2: Distribució de les subvencions

